

The role of police in the formation process of modern Islamic civilization with an emphasis on the intellectual system of the Supreme Leader

Hossein Jandaghi

MA in Sociology of the Islamic Revolution, Shahid University, Tehran, Iran.

Amirhossein9941@gmail.com

0000-0000-0000-0000

Mahdi Naderi

Assistant Professor of Political Science, Shahid University, Tehran, Iran (Corresponding author).

m.naderi@shahed.ac.ir

0000-0000-0000-0000

Abstract

The Islamic revolution of Iran, by inspiring the Muslim nations in many parts of the world, was able to take an important step in creating a sense of dignity and identity for Muslims and guiding the flow of Islamic awakening in the Islamic world. The supreme leader of the revolution (Madazaleh al-Aali) has also stated the goal of the Iranian nation and the goal of the Islamic revolution to create a new Islamic civilization. Therefore, by knowing the dimensions and components of this lofty goal and the requirements for its realization, it is possible to plan for its realization. This research aims to investigate the role and position of the police in the realization of the new Islamic civilization, and aims to answer the question, what is the role of the police in the realization of the new Islamic civilization? And Baroosh has been analyzed qualitatively and by the type of documentary analysis. The findings of the research based on the intellectual system of the Supreme Leader (Madazla Al-Ali) indicate that the first and most important platform for the formation of the state and modern Islamic civilization is the creation, establishment and generalization of security, which represents the mission of the police organization (establishment of security in the country). Which is an important part of the Islamic state and its performance has a direct role in realizing or delaying the formation of the Islamic state and as a result achieving the new Islamic civilization. Therefore, recognizing and explaining the position, role and role-playing strategies of the police as one of the legal agents in creating and maintaining security and... Has a great role in the formation process of modern Islamic civilization.

Keywords: Police, New Islamic Civilization, Ayatollah Khamenei, Islamic Republic of Iran.

مقاله پژوهشی

نقش فراجا (پلیس) در روند شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با تأکید بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای

حسین جندقی

کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

Amirhossein9941@gmail.com

0000-0000-0000-0000

مهدي نادري

استادیار علوم سیاسی دانشگاه شاهد، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

m.naderi@shahed.ac.ir

0000-0000-0000-0000

چکیده:

انقلاب اسلامی ایران با الهام‌بخشی به ملت‌های مسلمان در اقصی نقاط دنیا، توانسته در ایجاد احساس عزت و هویت و هدایت مسلمانان به سمت جریان بیداری اسلامی، گام مهمی در جهان اسلام بردارد؛ زیرا اهداف و مأموریت‌های صدر انقلاب و اهداف تمدنی را برای خود تعیین کرده است. رهبر انقلاب نیز هدف ملت ایران و انقلاب اسلامی را ایجاد یک تمدن نوین اسلامی بیان نموده‌اند که با شناخت ابعاد و مؤلفه‌های این هدف مشخص و الزامات تحقق آن می‌توان برای دستیابی به آن برنامه‌ریزی کرد. این پژوهش با هدف بررسی نقش و جایگاه پلیس، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم در تحقق تمدن نوین اسلامی، در صدد پاسخگویی به این پرسش اصلی است که «نقش فراجا (پلیس) در تحقق تمدن نوین اسلامی چیست؟» روش تحقیق «کیفی» و نوع تحلیل «اسنادی» است. یافته‌های پژوهش بر اساس منظومه فکری رهبر انقلاب، بیانگر این مطلب بوده که نخستین و مهم‌ترین بستر شکل‌گیری دولت و تمدن نوین اسلامی، ایجاد، استقرار و عمومیت بخشیدن به امنیت است. امر مهم استقرار امنیت در کشور، مأموریت سازمان پلیس است که خود بخشی مهم از دولت اسلامی بوده و عملکردش در تحقق یا تأخیر در تشکیل دولت اسلامی و در نتیجه نبل به تمدن نوین اسلامی نقش مستقیمی داشته است؛ بنابراین شناخت و تبیین جایگاه، نقش و راهکارهای نقش‌آفرینی پلیس، به‌عنوان یکی از کارگزاران قانونی در ایجاد و حفظ امنیت و... در روند شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی نقش بسزایی دارد.

واژگان اصلی: پلیس، تمدن نوین اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای، جمهوری اسلامی ایران.

دسترسی به مقالات نشریه علمی مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی (Open Access) است.

نشریه علمی «مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی» تحت مجوز بین‌المللی Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0

مستولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرات مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و نا نویسنده مسول مقاله می‌باشد و مورد تأیید / عدم تأیید صاحب امتیاز نشریه مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی نمی‌باشد.

Doi: 10.22034/IRSJ.2024.399398.1003

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، به‌عنوان پدیده‌ای برآمده از ارزش‌های والای اسلامی و با رهبری دینی و ایفای نقش ملت مسلمان رخدادی کم‌نظیر و تحول‌ساز در جهان به شمار می‌رود. سرنگون کردن دیکتاتوری وابسته به قدرتهای استعماری و از بین بردن وابستگی ایران به استعمارگران از نخستین نتایج و دستاوردهای این انقلابی بود که با الهام‌بخشی به ملت‌های مسلمان در سرتاسر دنیا توانست در ایجاد احساس عزت و هویت و هدایت مسلمانان به سمت جریان بیداری اسلامی، گام مهمی در جهان اسلام بردارد. انقلاب اسلامی، انقلابی تنها سیاسی و در چهارچوب مرزهای کشور ایران نیست و هدف و مأموریت اساسی صدور انقلاب را دارد. رهبر انقلاب اسلامی نیز، هرچند تحقق کامل تمدن نوین اسلامی در دوران ظهور حضرت بقیه‌الله (ارواحنا فداه) می‌دانند، اما خط کلی نظام اسلامی را رسیدن به تمدن اسلامی معرفی می‌کنند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۷/۱۴) و می‌فرمایند:

«هدف ملت ایران و هدف انقلاب اسلامی، ایجاد یک تمدن نوین اسلامی است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

بنابراین پرداختن به مسیر پیشروی انقلاب اسلامی در جهت نیل به تمدن نوین اسلامی از ضرورتی انکارناپذیر برخوردار است، چراکه آینده کشور در گرو طرح و تبیین دقیق و عالمانه این موضوع و تلاش برای زمینه‌سازی و تحقق آن است. در نظام اندیشه‌ای رهبر انقلاب محقق شدن تمدن نوین اسلامی امری یک‌باره نیست و مستلزم فرایندی تدریجی و طی پنج مرحله است که هر یک از حلقه‌های این زنجیره از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردارند و تحقق هر مرحله در گرو تحقق مرحله قبل و به ترتیب عبارت‌اند از:

«انقلاب اسلامی»، «نظام اسلامی»، «دولت اسلامی»، «کشور یا جامعه اسلامی»، «تمدن نوین اسلامی» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲).

همچنین، با دقت در بیانات آیت‌الله خامنه‌ای می‌توان به این نکته مهم پی برد که ملت ایران با پشت سر گذاشتن دو مرحله وقوع انقلاب و شکل‌گیری نظام اسلامی «هم‌اکنون» در مرحله مهم ایجاد دولت اسلامی، بر اساس تمدن نوین اسلامی قرار دارد. در نتیجه، برای نیل به این تمدن ضروری است که به مرحله شکل‌گیری دولت اسلامی به نحو مطلوبی توجه شود و

لوازم مربوط به آن به‌خوبی مورد پردازش قرار گیرد، چراکه آینده انقلاب اسلامی نیازمند طرح و تبیین دقیق و عالمانه این موضوع و تلاش برای زمینه‌سازی و تحقق آن است و با شناخت ابعاد و مؤلفه‌های تمدن نوین اسلامی و الزامات تحقق آن در بیانات رهبر انقلاب می‌توان به‌وضوح این موضوع را درک و برای آن برنامه‌ریزی کرد.

زیستن افراد در کنار هم و پیشبرد اهداف به «امنیت» نیاز دارد. «امنیت در هر جامعه‌ای به وضعیت، استحکام، قدمت و بنیان‌های ساختارهای داخلی آن جامعه منتهی می‌شود. این ساختارها طیف نهادهای کارکردی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی را در بر می‌گیرند. اینکه در یک کشور نسبت به کارکرد، اهمیت و بازدهی ساختارها تا چه اندازه فکر شده است در استحکام آن‌ها مؤثر خواهد بود» (بلندیان، ۱۳۹۱: ۵).

بنابراین مهم‌ترین متغیر در حفظ بقای نظام‌های سیاسی، بحث امنیت و قدرت است. نظامی می‌تواند در مقابل بحران‌های داخلی و بین‌المللی به بقای خود ادامه دهد که از قدرت و امنیت کافی برخوردار باشد. بین قدرت و امنیت رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد؛ یعنی هر کشوری که دارای قدرت بیشتری باشد از امنیت بهتری برخوردار است و بالعکس (شعبان‌پور، ۱۳۸۸: ۲۴).

با توجه به تعاریف، «سازمان» سیستمی اجتماعی است که با ایجاد هماهنگی بین اجزای خود برای نیل به اهداف موردنظر، به فعالیت می‌پردازد و در عملکرد سیستم اجتماعی جامع‌تر از خود (جامعه) نیز سهیم است. به اعتقاد «پارسونز»^۱ (جامعه‌شناس) مؤلفه‌های همبستگی و استمرار نظام اجتماعی ارزش‌ها، هنجارها، نهادها و نقش‌ها هستند. «ارزش‌ها»، اهداف زندگی را مشخص و «هنجارها»، قواعد عمل اجتماعی را تبیین می‌نمایند. «نهادها» نمایانگر ارزش‌ها و هنجارها در جامعه و «نقش‌ها»، مجموعه‌ای از وظایف در هر نظام اجتماعی هستند که ارزش‌ها و هنجارهایی را در نهادها اجرا می‌نمایند.

با عنایت به نقش پلیس، به‌عنوان یک سازمان در انجام وظایف تعیین‌شده (حفظ امنیت و حفاظت از دستاوردهای انقلاب و پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی و...) با توجه به «نظریه سیستم تالکوت پارسونز»، در این مقاله به ماهیت سیستم، سازمان و چگونگی نقش‌آفرینی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا)، به‌مثابه یک سازمان در نیل به اهداف

1. Talcott Parsans

جمهوری اسلامی پرداخته می‌شود.

نظر به ویژگی‌های سازمان پلیس، ازجمله یکپارچگی، انسجام، پویا، مظهر اقتدار، تأمین‌کننده امنیت، بهره‌مندی از فناوری به‌روز و... این سازمان بیشترین ارتباط مستقیم را با مردم دارد و با برقراری و حفظ شرایط امنیت اجتماعی در جامعه، برای عملکرد و بهره‌وری بیشتر و مطلوب نهادهای اجتماعی زمینه لازم را مهیا می‌کند تا نقش خود را در یکپارچگی جامعه، به بهترین شکل ممکن ایفا نماید. رهبر انقلاب نیز در این باره فرموده‌اند:

«یکی از اهداف پیدایش دولت‌ها و تبع آن تجهیز نیروهای مسلح برقراری امنیت است. دولت‌ها و نیروهای نظامی و انتظامی به وجود می‌آیند تا امنیت را برای مردم برقرار کنند؛ به عبارت دیگر تولید امنیت مهم‌ترین کارویژه نیروهای مسلح ازجمله نیروهای انتظامی است و بدون امنیت، زندگی روزمره مردم و فعالیت‌های علمی، دانشگاهی، اقتصادی و اداره کشور امکان‌پذیر نیست» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۵/۰۲/۱۹).

امنیت اجتماعی از نهادهای جامعه‌پذیر نشئت می‌گیرد و اعتماد، تعامل و همکاری از ویژگی‌های مهم آن است. استفاده از جبر و قدرت در امنیت اجتماعی کارایی لازم را ندارد، بلکه ابزارهای اطلاع‌رسانی، آموزش و... در آن اثرگذار هستند.

نظر به اینکه رسیدن به تمدن نوین اسلامی منوط به تحول در بازیگران اصلی آن یعنی مردم، کارگزاران دولتی (ازجمله فراجا به‌عنوان سازمانی اجرایی در ایجاد و حفظ امنیت و برخورد با فرهنگ مناسب با مردم و...) و نهادهای حاکمیتی است؛ این پژوهش درصدد پاسخ دادن به پرسش‌های اصلی و فرعی زیر است تا نقش این سازمان را در نیل به این هدف مورد واکاوی قرار دهد.

۱. پرسش‌های پژوهش

۱-۱. پرسش اصلی

نقش فراجا (پلیس) در روند شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی چیست؟

۲-۱. پرسش‌های فرعی

۱- جایگاه و ظرفیت سازمانی فراجا (پلیس) در روند تحقق تمدن نوین اسلامی چیست؟

۲- برای تقویت نقش تمدنی فراجا (پلیس) چه راهکارهای مؤثری وجود دارد؟

۲. روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش حاضر کیفی و از نوع تحلیل اسنادی است. در این پژوهش اهتمام بر این است که کلیه اسناد و مدارک موجود در پژوهش اسنادی، مرتبط با موضوع تحقیق، در جهت پاسخگویی به پرسش‌های مطرح استفاده شود.

با توجه به وظایف بسیار خطیر فرماندهی انتظامی (پلیس) در شکل‌گیری اهداف انقلاب اسلامی، این پژوهش به دنبال شناخت نقش این سازمان، به‌عنوان یکی از نهادها و کارگزاران برقراری امنیت در جامعه در تحقق تمدن نوین اسلامی است و از آنجا که این پژوهش کیفی بوده، سؤالات مطرح جنبه تحقیقی و اکتشافی دارند، فاقد فرضیه است.

گفتنی است از آنجا که جامعه آماری در این پژوهش متنی و ناظر بر متون و اسناد ناظر بر اساسنامه و عملکرد فراجا است، نمونه‌گیری و حجم نمونه ندارد؛ ابزارهای گردآوری اطلاعات به‌صورت فیش‌برداری از کتب، منابع و استنادات است که با مطالعه آثار مکتوب در این زمینه انجام می‌پذیرد. همچنین محدوده زمانی و مکانی تحقیق از زمان شکل‌گیری فراجا تاکنون و ناظر بر نقش فرماندهی انتظامی در جمهوری اسلامی است.

۳. پیشینه پژوهش

اسدی (۱۳۹۷) در کتاب خود با عنوان «نقش پلیس در حفظ امنیت و حقوق مردم» با هدف ارائه نقش پلیس در حفظ امنیت جامعه و حقوق مردم» درصدد پاسخگویی به این سؤال بوده است که نیروی انتظامی چه نقشی در ایجاد و حفظ امنیت جامعه دارد. این اثر با روش توصیفی کتابخانه‌ای تحلیل شده و یافته‌های آن نشان داده که از عملکردهای مهم نیروی انتظامی، توجه به حقوق شهروندان و حراست از آن‌ها است و به‌عنوان نیروی امنیتی وظیفه برقراری نظم و امنیت اجتماعی و حقوق شهروندی را بر عهده دارد.

عشقی عراقی (۱۳۹۸)، در مقاله‌ای با عنوان «شاخصه‌های پلیس در تراز انقلاب اسلامی جهت احیای تمدن نوین اسلامی؛ بر اساس الگوهای جدید (بر اساس آموزه‌های قرآن و منظومه فکری امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و آیت‌الله خامنه‌ای)» با هدف تبیین مؤلفه‌های پلیس در تراز انقلاب اسلامی جهت احیای تمدن نوین اسلامی در اندیشه امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و آیت‌الله خامنه‌ای درصدد پاسخ به این سؤالات بوده است:

۱- شاخصه‌های پلیس (فراجا) در تراز انقلاب اسلامی چیست؟

۲- نقش پلیس و نظم و امنیت در تراز تمدن نوین اسلامی چیست؟

۳- عوامل و مؤلفه‌های تمدن‌ساز کدام‌اند؟

۴- عوامل و شرایط احیای تمدن نوین اسلامی کدام‌اند؟ شیوه‌ها و رویکردهای شناخت تمدن نوین اسلامی کدام است؟

این پژوهش با روش اسنادی تحلیل شده و نتایج آن نشان داده است که پلیس برای دستیابی به اقتدار لازم باید از عوامل ایجاد اقتدار برخوردار شود. برخی از مهم‌ترین عوامل ایجاد اقتدار برای پلیس عبارت‌اند از: اتکا به خداوند و ارتباط نزدیک با آحاد مردم و مسئولیت در تأمین امنیت و آرامش؛ خدمت به ملت و مجاهدت در راه خدا؛ آموزش و تربیت صحیح نیروی انسانی؛ باور به توانمندی‌های خود و ارتقای اقتدار و توانایی عملی؛ سازمان‌دهی مطلوب و مؤثر در موفقیت و اقتدار؛ نظم و انضباط نظامی، پایبندی به اصول، توان همکاری با سایر نهادهای حکومتی و درنهایت استفاده صحیح پلیس از ابزارهای نوین رسانه‌ای. پلیس دارای این ویژگی‌ها و مؤلفه‌ها، همواره مورد اعتماد و اطمینان مردم قرار می‌گیرد.

تاج‌بخش و معینی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و نقش فراجا در تحقق آن»، با روش توصیفی و تحلیلی، درصدد پاسخگویی به این پرسش است که «جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی کدام است و نقش پلیس در محقق شدن این مهم چیست؟» آنان در یافته‌های پژوهش بیان کرده‌اند، پلیس به‌عنوان یک سازمان و ساختار مدیریتی بسیار مهم در جامعه اسلامی که بازوی توانا و مظهر اقتدار ملی نظام محسوب می‌شود، نقش مهمی در فرایند تکوین و تحقق جامعه اسلامی دارد و می‌تواند با برقراری امنیت در حوزه‌های مختلف که لازمه هرگونه پیشرفت فردی و اجتماعی است، زمینه‌های تحقق جامعه اسلامی را فراهم سازد و همچنین در عمل به توصیه‌های ارائه‌شده برای گام دوم انقلاب سرآمد باشد.

شاه‌چراغ (۱۳۹۸) در مقاله خود با عنوان «الگوی رفتار فردی و سازمانی پلیس در جامعه اسلامی»، با هدف ساماندهی رفتار فردی و سازمانی کارکنان فراجا نسبت به سایر دستگاه‌ها، درصدد پاسخ به این پرسش است: «شاخصه‌های رفتار فردی و سازمانی پلیس در جامعه اسلامی چیست؟» روش او اسنادی و تحلیلی است. یافته‌های پژوهش شاه‌چراغ بیان می‌کند که با توجه به آسیب‌های فراوان مأموریت‌های انتظامی، فراجا با استفاده از توانمندی کارکنان

متعهد، ولایی، انقلابی و بهره‌گیری از متون و ادبیات اسلامی و تأکید بر سه مفهوم اصلی «اخلاق»، «انضباط» و «کار و تلاش» در سیره «نبوی، علوی و رهبری» الگوی رفتار فردی و سازمانی پلیس در جامعه اسلامی را معرفی می‌نماید.

نژادحیدری‌پور (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان «تبیین نقش پلیس دانش‌بنیان در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای»، با هدف تعیین نقش پلیس دانش‌بنیان در منظومه فکری رهبر انقلاب است که می‌تواند چراغ راهی برای دانش‌پژوهان باشد. موضوع مقاله با روش تحلیل محتوا، تحلیل شده و یافته‌های آن نشان داده است که یکی از برکات انقلاب اسلامی پیدایش اعتمادبه‌نفس و زمینه تولید نظریه‌های علمی در حوزه‌های مختلف علوم و دانش است و حوزه امنیت و امور دفاعی و همچنین مأموریت‌های نیروی انتظامی از بخش‌های مهم و بنیادین است. پلیس با هدف گسترش دانش انتظامی، اقدامات مهمی را انجام داده و آینده‌نگری و برنامه‌ریزی خود را در این زمینه به انجام رسانده است.

ترابی و مؤمنی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «نقش‌های پیشرانی نیروی انتظامی در تحقق تمدن نوین اسلامی»، درصدد پاسخگویی به سؤال پژوهش (نقش‌های پیشرانی پلیس در تحقق تمدن نوین اسلامی چیست؟) بوده که با روش توصیفی - تحلیلی مورد تحلیل قرار گرفته است. یافته‌های پژوهش بیان می‌کند که پلیس در فرایند تکوین تمدن نوین اسلامی پیشران است و در تحقق مواردی همچون تأمین نظم اجتماعی و امنیت، نهادینه‌سازی امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر، نهادینه‌سازی جامعه‌پذیری و قانون‌گرایی، عدالت‌گستری، دفاع از حقوق شهروندی، مبارزه با فساد و...

ملک محمدی و گودرزی (۱۳۹۴) در مقاله «بسترها و ابزارهای مقوم راهبردی در نیل به تمدن نوین اسلامی» با هدف تبیین زمینه‌ها و ملزومات راهبردی در رسیدن به تمدن نوین اسلامی و با روش توصیفی و تحلیلی درصدد پاسخ به این پرسش است که «زمینه‌ها و ابزارهای لازم راهبردی در میان علایق انسانی و محیط جهان اسلام در تحقق تمدن نوین اسلامی کدام‌اند و چه استفاده‌ای دارند؟» یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اکثر زمینه‌ها و ملزومات تحقق این تمدن باید پنج حوزه «تعالی فرهنگی»، «دیپلماسی عمومی»، «اقتصاد مقاومتی»، «پویایی اجتماعی» و «وحدت‌گرایی توحیدی و نفی هرگونه استعمار و استکبار» را فعال کند و با رویکردی تقویتی و تعمیقی آن‌ها را به شبکه‌ای محرک، پیشتان، تسهیلگر و جذاب تبدیل سازد

تا به اهداف مدنظر در ساخت تمدن نوین اسلامی برسند. تقی‌نیا و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای «شاخصه‌های تمدن اسلامی از منظر آیات و روایات» با هدف تکوین و بررسی ویژگی‌های تمدن اسلامی، با روش توصیفی تحلیلی، درصدد پاسخ به این پرسش بوده است که «بارزترین شاخصه‌های تمدن اسلامی کدام‌اند؟» یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد. شاخصه‌های تمدن اسلامی از منظر آیات و روایات عبارت‌اند از: جهان‌بینی پویا، مقابله با سنن غلط اجتماعی و فرهنگی حاکم بر جامعه، عدالت‌محوری، تأکید بر مدارا و بصیرت، اقتدارگرایی، مسئولیت‌پذیری و... اما در عصر حاضر آن‌چنان‌که باید به آن‌ها توجه نشده است و اگر این موارد در دستورات عملی و برنامه‌ریزی‌ها به صورت نظام‌مند مورد توجه و بهره‌برداری قرار گیرند تمدن اسلامی به معنای واقعی شکل گرفته، آثارش در حیات انسانی نمایان می‌شود.

۴. تعاریف و چارچوب مفهومی

۴-۱. نقش

وقتی صحبت از نقش می‌شود، معنای مختلفی در ذهن انسان ترسیم می‌گردد؛ مثلاً اعمال هر فرد با توجه به جایگاهی که در جامعه دارد و انجام می‌دهد یکی از رایج‌ترین معانی آن است. از نظر «والتر کوتو»^۱ نقش بیانگر رفتاری است که هر کس با توجه به مقام و پایگاه اجتماعی فرد حق دارد از او انتظار داشته باشد. (به نقل از توسلی، ۱۳۸۶: ۳۰۲). همچنین، نقش به رفتاری گفته می‌شود که دیگران از فردی انتظار دارند که پایگاه مشخص شده‌ای را به دست آورده است. نقش‌های مناسب، به صورت بخشی از فرایند اجتماعی شدن به فرد آموزش داده می‌شود و سپس او آن‌ها را می‌پذیرد. (کوئن، ۱۳۸۷: ۸۰).

۴-۲. سازمان

صاحب‌نظران و اندیشمندان تعاریف مختلفی از «سازمان» در منابع گوناگون ارائه کرده‌اند و هر فرد با توجه به تجارب و سوابق علمی خود، بر جنبه‌های خاصی راز دیدگاه‌های متفاوت تأکید نموده است؛ اما آنچه مورد اقبال قریب به اتفاق آن‌ها است این تعریف است: سازمان عبارت است از مجموعه‌ای از افراد که دارای روابط متقابل با یکدیگر هستند و با استفاده از امکانات موجود به منظور نیل به اهداف مشترک و از قبل تعیین شده فعالیت می‌کنند (پناهی،

1. Walter Koto

۱۳۸۸: ۴۸). همچنین گفته شده، سازمان سیستمی اجتماعی است که با ایجاد هماهنگی بین اجزای خود برای رسیدن به اهداف نسبتاً خاصی فعالیت می‌کند و در عملکرد سیستم اجتماعی جامع‌تر از خود (جامعه) نیز سهم دارد. سازمان، از مجموعه‌ای از افراد تشکیل شده که برای محقق ساختن اهدافی معین، با یکدیگر همکاری می‌کنند (رضایان، ۱۳۹۰: ۲). «رابینز»^۱ سازمان را پدیده‌ای اجتماعی معرفی می‌کند و معتقد است به‌طور آگاهانه، هماهنگ می‌شود و دارای محدوده نسبتاً مشخصی است که برای محقق ساختن هدف یا اهدافی بر اساس مبانی دائمی فعالیت می‌کند (رابینز، ۱۳۷۹: ۲۱).

۴-۳. ویژگی و نقش‌های سازمان

به عقیده «دفت»^۲ در کتاب «مبانی تئوری و طراحی سازمان»، ویژگی‌های سازمان عبارت‌اند از: نهاد آگاهانه، مبتنی بر هدف، دارای ساختار که به صورتی آگاهانه تشکیل و دارای سیستم‌های فعال و هماهنگ است و با محیط خارجی مرتبط است. همچنین به اعتقاد پارسونز مؤلفه‌های همبستگی و استمرار نظام اجتماعی ارزش‌ها، هنجارها، نهادها و نقش‌ها هستند. «ارزش‌ها»، اهداف زندگی را مشخص و «هنجارها»، قواعد عمل اجتماعی را تبیین می‌نمایند. «نهادها» نمایانگر ارزش‌ها و هنجارها در جامعه‌اند و «نقش‌ها»، مجموعه‌ای از وظایف در هر نظام اجتماعی هستند که ارزش‌ها و هنجارهایی را در نهادها اجرا می‌نمایند. افراد و نهادها با توجه به موقعیت و پایگاه اجتماعی، نقش‌های مختلفی را بر عهده دارند (به نقل از بشیریه، ۱۳۷۴: ۸۴).

بنابراین، می‌توان برخی از ویژگی‌های سازمان پلیس را با توجه به نقش و وظایف آن، در مجموع این‌گونه بیان کرد: یکپارچگی، انسجام پویا و کارآمد، مظهر اقتدار، تأمین‌کننده امنیت، بهره‌مند از فناوری روز و... امنیت اجتماعی با حفظ و ادامه توانایی نهادهای جامعه برای انجام وظایف محوله مهیا می‌شود، یعنی امنیت اجتماعی با برقراری و حفظ شرایط، زمینه‌های لازم را برای عملکرد نهادهای اجتماعی مهیا می‌کند تا در یکپارچگی جامعه نقش خود را ایفا نمایند.

۴-۴. امنیت اجتماعی

«امنیت» واژه‌ای است که تعریف آن بسیار پیچیده و دشوارتر است؛ مگر آنکه به‌واسطه ناامنی

1. Stephen Robbins
2. Richard L. Daft

تعریف شود. بیشتر جامعه‌شناسان این مفهوم را به صورت کامل نادیده می‌گیرند و به واژگانی همچون قدرت و اقتدار نظم و کنترل متمرکز می‌شوند (بلندیان، ۱۳۹۱: ۵۸). مفهوم ایمنی و امنیت، در قرآن هم بارها آمده است؛ به طوری که حدود ۱۳ درصد آیات قرآن، درباره ایمنی و امنیت است. این نکته بیانگر اهمیت موضوع امنیت و ایمنی در قرآن کریم است (فراستخواه، ۱۳۷۶: ۲۸۱). امنیت اجتماعی یکی از ضروری‌ترین ملزومات فرد، گروه و جامعه است و ادامه حیات و بقای جامعه بدون آن سخت و غیرممکن خواهد بود (آزر و این‌مون^۱، ۱۳۷۹: ۲۷۹). بر این اساس امنیت اجتماعی، تأمین بخشی از وظایف ایجابی دولت در تأمین امنیت است که توسط فرماندهی انتظامی (پلیس) به عنوان نماینده قانونی دولت در قالب وظایف و مأموریت‌ها، صورت می‌پذیرد تا موجب از بین رفتن جرائم و سبب احساس امنیت برای اعضای جامعه حین فعالیت‌های روزمره آنان و ارتقای منزلت اجتماعی جامعه در شبکه تعاملات اجتماعی گردد (کریمائی، ۱۳۸۹).

۴-۵. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا / پلیس)

فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا)، سازمانی مسلح در تابعیت فرماندهی معظم کل قوا و وابسته به وزارت کشور است و فرمانده آن از طرف فرماندهی کل قوا منصوب می‌شود و مأموریت‌هایی چون استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی و حراست از اماکن و تأسیسات مهم و... را بر عهده دارد (قانون نیروی انتظامی، ماده ۲ و ۴).

۴-۶. تمدن نوین اسلامی

«تمدن نوین اسلامی» جامعه‌ای است که بر اساس بنیادها و نظام‌های نظری و عملی اسلامی بنا شده و در یک گستره وسیع جغرافیایی محقق می‌شود (اکبری و رضایی، ۱۳۹۴). بیانات رهبر انقلاب در این راستا قابل تأمل است. ایشان در این باره فرموده‌اند:

«امروز، وظیفه امت اسلامی تنها این نیست که به یادبود ولادت پیامبر یا بعثت پیامبر جشن برپا کند؛ این کار کوچک و کمی است نسبت به آنچه وظیفه او است. دنیای اسلام امروز وظیفه دارد مثل خود اسلام و مثل خود پیغمبر، روحی در این دنیا بدمد، فضای جدیدی ایجاد کند، راه تازه‌ای را باز کند. ما به این پدیده‌ای که در انتظار آن هستیم می‌گوییم تمدن نوین اسلامی. ما باید دنبال تمدن نوین اسلامی باشیم برای

1. Chong-In Moon & Edward Azer

بشریت؛ این تفاوت اساسی دارد با آنچه قدرت‌ها درباره بشریت فکر می‌کنند و عمل می‌کنند. این به معنای تصرف سرزمین‌ها نیست. این به معنای تجاوز به حقوق ملت‌ها نیست. این به معنای تحمیل اخلاق و فرهنگ خود بر دیگر ملت‌ها نیست. این به معنای عرضه کردن هدیه الهی به ملت‌ها است تا ملت‌ها با اختیار خود، با انتخاب خود، با تشخیص خود راه درست را انتخاب کنند. راهی که امروز قدرت‌های جهان ملت‌ها را به آن راه کشانده‌اند، راه غلط و راه گمراهی است. این وظیفه امروز ما است. امروز نوبت ما است، امروز نوبت اسلام است» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۷/۲۳).

۵. جایگاه و ظرفیت سازمانی فراجا در روند تحقق تمدن نوین اسلامی

«سازمان» در نظریات نوین، یک سیستم فنی و اجتماعی به شمار می‌رود و برای ارتقا و پیشرفت باید همواره خود را با عوامل متغیر داخلی و خارجی سازگار و هماهنگ کند. سیستم سازمانی دو جنبه دارد: «جنبه فنی» که شامل وظایف تخصصی، ساختمان ماشین‌آلات و وسایل و ابزارهای تکنیک‌های کار می‌شود و «جنبه اجتماعی» که مشتمل بر روابط کارکنان در داخل دستگاه است. اگر سازمان به‌مثابه یک سیستم تلقی شود، آن سیستم از سیستم‌های متعددی مانند روابط بین افراد، سازمان رسمی، سازمان غیررسمی، روابط ناشی از نقش و مقام و روابط حاصل از محیط فیزیکی کار و تکنولوژی تشکیل می‌گردد (حقیقی و دیگران، ۱۳۷۸: ۱۸۰). در روند تحقق تمدن نوین اسلامی امنیت، قوام‌بخش و تضمین‌کننده توسعه و تعاملات اجتماعی است. زیستن افراد در کنار هم و پیشبرد اهداف به امنیت نیاز دارد. امنیت در هر جامعه‌ای به وضعیت، استحکام، قدمت و بنیان‌های ساختارهای داخلی آن جامعه منتهی می‌شود (بلندیان، ۱۳۹۱: ۵).

نهادهای با توجه به موقعیت و پایگاه اجتماعی خود، نقش‌های مختلفی را بر عهده دارند. با عنایت به ویژگی‌های سازمان فراجا (پلیس) از جمله یکپارچگی، انسجام، پویا و کارآمد، مظهر اقتدار، تأمین‌کننده امنیت، بهره‌مند از فناوری به‌روز و... این سازمان بیشترین ارتباط مستقیم را با مردم داشته و به‌صورت مستمر و بدون وقفه با اقشار مختلف جامعه مواجه است. از همین رو عملکرد و نحوه رفتار فردی و سازمانی این مجموعه انتظامی از حساسیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بوده و از سوی دیگر همین حضور مستمر در جامعه و در مقابل انظار و افکار عمومی و مردم قرار داشتن وجه تمایز مهم بین فراجا و سایر دستگاه و نیروهای مسلح است.

بنابراین سازمان فراجا با برقراری و حفظ شرایط امنیت اجتماعی در جامعه، زمینه‌های لازم را برای عملکرد مطلوب نهادهای اجتماعی محیا می‌نماید تا در یکپارچگی جامعه نقش خود را ایفا به بهترین شکل ممکن ایفا نمایند. امنیت اجتماعی از نهادهای جامعه‌پذیر نشئت گرفته و اعتماد، تعامل و همکاری از جمله ویژگی‌های آن است و استفاده از جبر و قدرت در امنیت اجتماعی کارایی لازم را ندارد، بلکه ابزارهای اطلاع‌رسانی و آموزش و... در آن تأثیرگذار می‌باشند.

فراجا (فرماندهی انتظامی) سازمانی است که بیشترین ارتباط مستقیم را با مردم داشته و به‌صورت مستمر و بدون وقفه با اقشار مختلف جامعه مواجه است و از همین رو عملکرد و نحوه رفتار فردی و سازمانی این مجموعه انتظامی از حساسیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. این سازمان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای برقراری امنیت در جامعه با اهداف معین در گستره جمهوری اسلامی ایران مشغول فعالیت بوده و از جنبه‌های گوناگون (برقراری امنیت، ارتباط گسترده با بدنه مردم و...) وظیفه خطیری در کشور بر عهده داشته و سازمانی استراتژیک محسوب و همواره در تکاپوی نیل به اهداف سازمانی و ارتقاء کیفیت ارائه خدمات به مردم است.

۵-۱. جایگاه و ظرفیت فراجا در روند تحقق جامعه اسلامی (گام دوم انقلاب)

با توجه به بیانات فرمانده کل قوا در بیانیه گام دوم انقلاب، به‌طور خلاصه، ویژگی‌های منحصربه‌فرد جامعه ایران اسلامی است که آن را از سایر ملت‌ها متمایز ساخته و ملت ایران را همانند الگویی به مسلمانان جهان نشان داده است. گستردگی وظایف و حوزه وسیع امور محوله فرماندهی انتظامی بر طبق قانون روشن می‌سازد که پلیس همانند سایر نیروهای مسلح در موفقیت انقلاب نقش بسیار اثرگذاری داشته است و در آینده نیز می‌تواند در رسیدن به اهداف نظام، نقش اثربخش بیشتری داشته باشد.

رهبر انقلاب در رأس توصیه‌هایشان به سازمان انتظامی، بر لزوم استمرار حرکت این سازمان به سمت سازمان انتظامی مطلوب جمهوری اسلامی ایران تأکید کرده‌اند. ایشان این سازمان و بخش‌های مختلف آن (پاسگاه‌ها و گشت‌های انتظامی و...) را در معرض توجه و قضاوت عمومی می‌دانند و تأکید می‌کنند عملکرد این دستگاه باید به نحوی باشد که برداشت مردم از آن یک نیروی مقتدر، عادل و هوشیار باشد؛ چراکه هرگونه قضاوت درباره عملکرد

این نیرو، تعمیمی به مجموعه نیروهای مسلح و نظام اسلامی است.

تمرکز بر نقش پلیس در تحقق جامعه اسلامی با مرکزیت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نیازمند تعیین شاخصه‌های جامعه اسلامی در این بیانیه است. انقلاب اسلامی ایران همچون نهالی نوپا با تکیه بر عزم راسخ ملت و هدایت رهبری مقتدر و توانا، چالش‌های بسیاری را پشت سر نهاده و نیروی انتظامی نیز در این راستا و به ثمر رساندن این مهم نقش پررنگی داشته است.

نیروی انتظامی در چهل سال نخست انقلاب (گام اول) حضور مؤثر، ولی بی‌ادعایی داشته است. ثبات و امنیت و حفظ تمامیت ارضی کشور همواره به عهده این سازمان بوده و فرماندهی انتظامی با مهیا کردن بستری امن، مسیر پیشرفت و توسعه فعالیت سایر دستگاه‌ها و در نگاه کلی جامعه را سهل نموده است. در این میان، نه تنها این سازمان با ارگان‌های دولتی تعامل و هماهنگی تنگاتنگی داشته، بلکه با برنامه‌ریزی‌های مدبرانه و همکاری با نهادهای مردمی در پیشگیری از وقوع جرائم نقش مؤثری ایفا و به برقراری امنیت پایدار کمک شایانی کرده است.

انقلاب اسلامی همواره با صراحت در برابر متخاصمان و گردن‌کشان ایستادگی و از حق مستضعفان دفاع کرده و پلیس نیز در تحقق این اقدامات نقش تأثیرگذاری داشته است. خدمت‌رسانی به مردم و مقابله با فتنه‌های داخلی به‌منظور حفظ ثبات جامعه، برقراری نظم، آرامش و ... همواره عملکرد هوشمندانه و به‌موقع فراجا بوده است. مطالعات اخیر نشان داده است که پویش محیطی جرم، تعیین و تبیین مسئله جرم، آمار جرائم، تحلیل‌های عملیاتی مبتنی بر آمار جرائم، علت‌شناسی جرم و تدوین طرح عملیات پیشگیری، استفاده از این مؤلفه‌ها در برنامه‌ریزی اقدامات پیشگیرانه، می‌تواند به افزایش اثربخشی پلیس منجر شود. در تمام سال‌های پس از انقلاب، فراجا ضمن انجام وظایف خود از آموزش و تعلیم کارکنان خود غافل نبوده و به‌جز آموزش‌های نظامی و انتظامی، با ایجاد شرایطی مناسب بستر ادامه تحصیل آنان را نیز فراهم ساخته است. تعدد دانشگاه‌های مرتبط با آموزش علوم و فنون فراجا، وجود مجلات متعدد، پژوهشگران پرتوان و صاحب‌نظران این حوزه، نشان‌دهنده احساس نیاز و اهمیت این سازمان به بحث دانش روز بوده است. همچنین مهم‌ترین عامل عزت و پیشرفت جامعه اسلامی در همه عرصه‌ها «مدیریت جهادی» بوده است. یکی از این عرصه‌ها بحث

اقتصاد مقاومتی بوده که اجرای آن حضور همه‌جانبه دستگاه‌های دولتی را می‌طلبد. در این راستا تشکیل پلیس امنیت اقتصادی از جمله اقدامات مهمی بوده که برای تحقق فرمان رهبر انقلاب در تقابل با موضوعات و مفسدات اقتصادی، از جمله تشدید مقابله با قاچاق و... راه‌اندازی شده است.

۲-۵. جایگاه فراجا در تحقق دولت و تمدن اسلامی (گام سوم و چهارم انقلاب)

گروهی از مردم که برای رسیدن به هدفی خاص بر اساس قواعدی معین گرد هم جمع می‌شوند جامعه را تشکیل می‌دهند؛ اما در جامعه اسلامی، افراد مسلمانی که در جایی یا شهری یا مکان و یا کشوری زندگی می‌کنند و معتقد به قوانین الهی هستند، اعضای آن جامعه می‌باشند.

یکی از کارکردهای مهم فرماندهی انتظامی، کمک به تحقق دولت اسلامی است. این سازمان این مهم را با بر عهده گرفتن وظایف و مأموریت‌هایی به انجام می‌رساند. رهبر انقلاب در مناسبت‌های مختلف، مرتبط با نیروی انتظامی و متناسب با مأموریت‌های پلیس نقش و جایگاه آن را در جامعه و در مجموعه نظام اسلامی، در تحقق دولت و جامعه اسلامی را به تفصیل بیان کرده‌اند؛ که برخی از آن‌ها به شرح ذیل است:

- برقرار نمودن امنیت؛
  - عطف و تعامل صحیح با مردم؛
  - ارائه تصویر مطلوب از نیروی انتظامی در ذهن مردم؛
  - اقتدار و قانون‌گرایی؛
  - انجام وظایف سازمانی به نحو احسن (با صداقت و رعایت امانت‌داری)؛
  - توجه به جهات معنوی و اعتقادی (چاشنیانی و بهرامی، ۱۳۹۹: ۱۲۱).
- بررسی بیانات و منظومه فکری رهبر انقلاب نشان می‌دهد که نیروی انتظامی در تحقق و دوام جامعه اسلامی ایران جایگاه ویژه‌ای داشته و همواره به‌عنوان بخش مهمی از جامعه مخاطب ایشان بوده است:

«نیروی انتظامی محبوبیت خود را باید در چه چیزی به دست بیاورد؟ در قاطعیت بر اساس قانون و بر اساس همان چیزی که در مقررات از او طلب شده است؛ نه در ملاحظه کسی، ملاحظه جمعی، رعایت میل قشری یا گروهی؛ ابداً! اگر چنین کاری بشود و چنین رعایت‌های خارج از قانونی انجام بگیرد، تخلف شده است» (خامنه‌ای،

بیانات، ۲/۱۱/۱۳۷۰).

یک جامعه اسلامی خصوصیات و مؤلفه‌هایی دارد که باید این سازمان آن‌ها را بشناسد و در بین اعضای خود نهادینه کند. سازمان فراجا یک مجموعه صاحب نفوذ و قدرتمند است و به همین دلیل در تشکیل جامعه اسلامی نقش مهمی دارد.

همچنین، اگر فرماندهان و کارکنان نیروی انتظامی، خود را ملزم و متعهد به اصول اخلاقی اسلام و مدیریت اسلامی کنند و وظایف و مأموریت‌های محوله در قانون اساسی را به‌درستی به انجام برسانند، در تحقق جامعه اسلامی امن بسیار تأثیرگذار خواهند بود. این سازمان با توجه به نقش، کارکردها و ظرفیت‌های متنوع سازمانی خود می‌تواند نقش بسزایی در جلب مشارکت عمومی و مشروعیت نظام سیاسی و فرهنگ‌سازی مطلوب در راستای سیاست‌گذاری‌های انقلاب اسلامی داشته باشد و به‌عنوان نهادی اجرایی زمینه‌ساز اجرای برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی و امنیتی در سطح جامعه برای رسیدن به اهداف جامعه، از جمله تحقق تمدن نوین اسلامی باشد.

بنابراین فرماندهی انتظامی با توجه به جنس مأموریت و مسئولیت‌هایی که بر دوش آن گذاشته شده است، نماد حاکمیت نظام حاکم بر کشور است و می‌تواند موجب جلب اعتماد عمومی یا برعکس، بی‌اعتمادی به نظام و دولت اسلامی شود و با انجام کارهای مختلف، نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در تحقق دولت و در نتیجه تمدن نوین اسلامی ایفا کند؛ اقداماتی همچون بهره‌گیری از صیانت سازمانی و حفظ سلامت کارکنان، برنامه‌ریزی دقیق و مستحکم در اجرای مأموریت‌های محوله، ترسیم تصویر مطلوب در ذهن مردم، پرهیز از هرگونه ظلم به مردم در مقام اعمال اقتدار، صداقت، قانون‌گرایی، توجه به معنویت کارکنان، مسالمت با مردم و اقتدار در مقابل مجرمان و قانون‌شکنان و...

۳-۵. ظرفیت‌های بین‌المللی فراجا در بستر سازی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی

انقلاب اسلامی ایران پیامدهای بسیار مهم و تأثیرگذاری بسیاری بر روابط دیپلماتیک با کشورهای جهان، به‌ویژه کشورهای منطقه خاورمیانه داشته است. این بازتاب‌های عملی و نظری به‌نوبه خود، دیپلماسی انتظامی جمهوری اسلامی ایران را به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر خود قرار داده است. دیپلماسی انتظامی کانالی ارتباطی است که در آن از ظرفیت‌های انتظامی سایر کشورها استفاده می‌شود. در این دیپلماسی، اعتمادسازی

می‌تواند هم هدف موردنظر باشد و هم ابزاری برای هدف نهایی دیگر که همان همکاری میان دولت‌ها است. فراجا (پلیس بین‌الملل)، حلقه اتصال دستگاه‌های نظامی، انتظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران با سازمان اینترپل است و در واقع، به‌عنوان متولی دیپلماسی انتظامی، به هماهنگی و اجرای تصمیمات انتظامی در محیط بین‌الملل می‌پردازد؛ بنابراین با توجه به این ظرفیت، هماهنگی روابط میان فراجا (پلیس بین‌الملل) به‌عنوان متولی دیپلماسی انتظامی و وزارت امور خارجه به‌عنوان متولی دیپلماسی ضروری است.

۶. نقش فراجا در روند شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی

پلیس که وظیفه برپایی امنیت و برپایی نظم در جامعه را بر عهده دارد از روش‌های گوناگون و اساسی زیر نقش خود را در این مسیر ایفا می‌کند:

۶-۱. نقش آموزشی

امروزه بیشتر کارشناسان معتقدند ریشه بسیاری از مشکلات و ناهنجاری‌های اجتماعی در نبود یا کمبود امنیت اجتماعی است و برقراری امنیت اجتماعی در حد مطلوب یکی از دغدغه‌های اصلی دولت‌ها است. هر جامعه برای رفتار اعضای خود قواعد و هنجارهایی مطابق با فرهنگ خاص آن جامعه تعریف و نهادینه می‌کند و افراد را به رعایت آن قواعد ملزم نموده، در برابر تخلف و سرپیچی آن‌ها واکنش نشان می‌دهد و مجازات‌هایی را تعیین می‌کند. (دژبانی و دیگران، ۱۳۸۷: ۹). پلیس بیشترین مناسبات اجتماعی را در جامعه ایرانی دارد و حتی از لایه‌های زیرین و پنهانی مسائل و چالش‌های اجتماعی آگاه است؛ بنابراین می‌تواند از منابع مهم جامعه‌پذیری اجتماعی باشد. سازمان انتظامی به‌عنوان یکی از بازوهای اجرایی قوانین و مقررات در جامعه، می‌تواند با انجام فعالیت‌های آموزشی در سطح جامعه نقشی بسزا، مهم و تأثیرگذار در اجرای صحیح و درست قوانین و مقررات ایفا کند و با انجام اقدامات ایجابی و سلبی به اطلاع‌رسانی و آموزش لازم در این زمینه بپردازد. پلیس همچنین می‌تواند از راه‌های گوناگون از جمله ساخت فیلم‌های آموزشی، نصب بنرهای هشداردهنده در خصوص رعایت قوانین و مقررات در جامعه و... به انجام وظیفه در این مهم در جهت وصول اهداف والای انقلاب اسلامی بپردازد (ثابت و روحی، ۱۳۹۸: ۳۴۸).

۲-۶. نقش فرهنگی - اخلاقی

سازمان پلیس معمولاً محل رفت و آمد افرادی است که یا شاکی اند یا خود مجرم هستند و کارکنان آن باید به طور کامل حقوق قانونی هر دو دسته را رعایت کنند و به آن‌ها احترام بگذارند. لازم است در اداره پلیس برای قربانیان جرم و جنایت خدمات مناسبی از قبیل حفظ احترام، ارائه مشاوره‌های مفید و پاسخگویی مسئولانه، دادن تضمین‌های لازم برای رفع مشکلات به وجود آمده، رسیدگی و پیگیری، رعایت حقوق مجرمان و رفتار عاقلانه با آن‌ها به انجام برسد. مکانیزه کردن سیستم اداری و استفاده از تکنولوژی برای حذف کاغذبازی و دیگر مراحل وقت‌گیر نیز از اقدام‌هایی است که باید برای بزرگداشت و رضایت ارباب رجوع انجام شود.

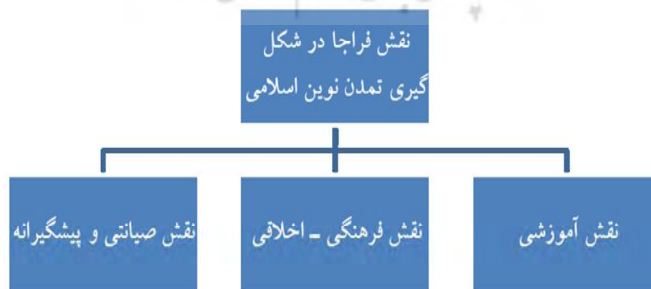
دین و مذهب همواره در تاریخ، فرهنگ‌ساز و تمدن‌ساز بوده است. از مشخصات بارز فرهنگ ایرانی عجین بودن آن با روحی دینی - مذهبی است (سروری، ۱۳۹۳: ۷۱). داشتن جهان‌بینی خاص دینی و به‌ویژه اسلامی از مشخصات عمده فرهنگ ایرانی است. همین فرهنگ اسلامی و توحیدی قهرمانان و شهدایی برای کشور تربیت کرده و خاطره‌ها و حماسه‌های بسیاری به جا گذاشته است. تهدید فرهنگی که از آن با عنوان‌های «تهاجم فرهنگی» یا «جنگ نرم» یاد می‌شود، با ایجاد انواع بحران‌های فرهنگی - سیاسی به دنبال دستیابی به اهداف و اغراض سیاسی در جامعه است. هدف اصلی از این نوع جنگ، حذف باورمندی جامعه، سلب اراده و روحیه مقاومت و در مجموع استحاله فرهنگی - سیاسی است. در این نوع جنگ تلاش می‌شود ملتی آرمان‌گرا به ملتی بی آرمان بدل شود و خود، الگوهای رفتاری خویش را در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی مورد تردید قرار دهد. پلیس باید با افزایش آگاهی و شناخت مردم از مسائل دینی و فرهنگی و ترویج صحیح آن‌ها برای کنترل و پیشگیری از ناهنجاری‌های جامعه گام بردارد، زیرا رذایل اخلاقی و انحطاط نفسانی ریشه بسیاری از جرائم است. اگر انسان در گستره تعالیم صحیح دینی رشد یابد، در همه حال خدا را ناظر بر اعمال و رفتار خویش می‌داند و قوانین اجتماعی را به بهترین نحو رعایت و به حقوق متقابل انسانی احترام می‌گذارد. با ایجاد این بستر، مظاهر انسانی به ظهور می‌رسد و در جامعه متجلی می‌شود. از این رو پلیس اسلامی به‌عنوان یکی از بازوهای اجرایی نظام و حکومت، در اشاعه و گسترش فرهنگ قانون‌مداری و اخلاقی در بین مردم نقش ویژه‌ای را بر عهده دارد و می‌تواند با گام برداشتن در مسیر اهداف انقلاب اسلامی تأثیر بسزایی در تحقق آرمان‌های آن داشته باشد.

۳-۶. نقش صیانتی و پیشگیرانه

یکی از اصلی‌ترین تکالیف پس از تشکیل نظام جمهوری اسلامی که باید به آن توجهی ویژه می‌شده، وظیفه خطیر امر به معروف و نهی از منکر بوده است. قرآن (هود / آیه ۱۱۶) نیز بر این امر مهم تأکید کرده و هلاکت و انقراض اقوام پیشین را به سبب فراموش کردن آن دانسته است. در نظام سیاسی مهم‌ترین عامل تضمین‌کننده اجرای قوانین الهی و تداوم بخش حاکمیت تشریعی خداوند، امر به معروف و نهی از منکر و نظارت عمومی است. همچنین اساسی‌ترین مانع سلطه طاغوت و جریانات انحرافی و سد مستحکم در برابر ظلم و تعدی اشرار است. همه شهروندان جامعه به‌ویژه پلیس در دفاع از ارزش‌ها و اصلاح امور اجتماعی چنین نقشی را بر عهده دارند.

در این راستا پلیس می‌تواند با استفاده از ابزارهای گوناگون، از جمله رسانه‌های جمعی (فضای مجازی، روزنامه‌ها، تلویزیون و...) انحرافات اجتماعی نظیر تجاوز، خشونت، قتل و... را واکاوی و زوایای پنهان آن‌ها را برای مخاطبان خود آشکار سازد و انواع دام‌هایی که بر سر راه جوانان و مردم قرار دارد، به آنان گوشزد و راه‌های نقض شده دیگران را برایشان ترسیم کند. اطلاع‌رسانی و هشدار به موقع به افراد جامعه موجب پیشگیری از انحرافات اجتماعی خواهد شد. پلیس می‌تواند با تبیین آسیب‌های مختلف و گزارش به کنشگران اجتماعی، نسبت به گسترش نابهنجاری‌ها در جامعه اعلام خطر کند و آنان را از نوع رفتارها و خرده‌فرهنگ‌های غلط آگاه نماید تا بر اساس هنجارهای مورد قبول جامعه حرکت و در دام این‌گونه انحرافات نیفتند. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

بنابراین در یک نگاه می‌توان نقش پلیس در تحقق تمدن نوین اسلامی را طبق «شکل ۱» ترسیم کرد.

شکل (۱): نقش پلیس در تحقق تمدن نوین اسلامی

۷. راهکارهای مؤثر در تقویت نقش تمدنی فراجا

سازمان پلیس (فراجا) به‌عنوان کارگزار قانونی حکومت و مسئول برقراری امنیت، برای دستیابی به اهداف مشخص آن، نقشی خطیر را بر عهده دارد و لازم است برای عبور از این مسیر پرفرازونشیب از راه‌های زیر خود را تقویت کند:

۷-۱. ارتقای سطح اقتدار و قانون‌گرایی پلیس

رهبر انقلاب در این باره فرموده‌اند:

«یک مسئله دیگری به نظر من خیلی مهم در قانون‌گرایی است. این قانون‌گرایی دو عرصه دارد: یک عرصه در مواجهه با مردم، یعنی شما ببینید که کجا تخلف از قانون می‌شود آنجا در مقابله بایستید. یک عرصه دیگر در درون سازمان به معنای اینکه عضو نیروی انتظامی در داخل سازمان به معنای واقعی کلمه قانون باشد و رعایت قوانین را بکند؛ آنجا قانون‌گرایی باید بیش از همه‌جا در جریان باشد» (خامنه‌ای، بیانات، ۶/۰۲/۱۳۹۴).

قانون‌گرایی و احترام به قانون از اصول ناگزیر اخلاقی است که در جوامع متمدن بر آن تأکید شده است. در منشور پلیس مسلمان نیز رعایت قوانین و مقررات به‌عنوان قاعده برتر و اصل حاکم شناخته می‌شود. پلیس به‌عنوان متولی اصلی اجرای قوانین و کسی که باید همواره بر اساس قانون عمل کند، لازم است به‌طور کامل از قوانین آگاه باشد و همیشه خود را به اجرای بی‌کم‌وکاست آن‌ها ملزم بداند.

۷-۲. ارتقای سطح برقراری عدالت اجتماعی در جامعه

نظام قانون‌گذاری هر تمدنی، به‌ویژه تمدن اسلامی، بر اجرای قوانین به‌صورت عادلانه تأکید داشته و برپایی عدالت اجتماعی یکی از محورهای اساسی آن بوده است. برقراری عدالت با اجرای درست آن به دست سازمان انتظامی، علاوه بر آنکه حساسیت درونی کارکنان پلیس را نسبت به اجرای عدالت در پی دارد، جامعه را نیز به سمت نیل به اهداف عدالت‌طلبانه نظام تمدنی اسلامی سوق می‌دهد. اندیشمندان حوزه‌های علوم سیاسی و علوم اجتماعی نیز بر لزوم وجود عدالت در جامعه تأکید دارند. اجرای عادلانه قانون به بیانی دیگر اجرای صحیح قانون است (عبدالمحمدی، ۱۳۹۸: ۷). در هر نظام تمدنی، پلیس ابزار اجرایی و ناظر اجرای عدالت و یکی از ارگان‌هایی است که اجرایی شدن مقاصد عادلانه تمدن را ضمانت می‌کند؛ در نتیجه با

حمایت لازم و قانونی از این سازمان و همچنین اجرای دقیق قانون بدون حب و بغض توسط این سازمان، پلیس می‌تواند نقشی مهم و اساسی در نیل به اهداف انقلاب اسلامی ایفا نماید.

۷-۳. ارتقای سطح اخلاقی و اعتماد اجتماعی در جامعه با افزایش وجدان کار در میان کارکنان

منظور از «وجدان کاری» این است که انسان در برابر کاری که می‌خواهد انجام دهد تعهد داشته باشد و آن را محکم و نیکو به پایان برساند و خویشتن را در برابر آن مسئول بداند. وجدان کاری به این معنا یکی از ارزش‌های والای انسانی و اسلامی بوده که در روایات نیز بسیار به آن سفارش شده است. برای مثال، رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در این زمینه فرموده‌اند: «هرگاه یکی از شما کاری انجام می‌دهد، آن را محکم انجام دهد» (مجلسی، ۱۳۸۶: ۱۵۷).

پلیس اسلامی به کارش عشق و علاقه دارد؛ در انجام کار از خود جدیت نشان می‌دهد؛ از سستی و کاهلی، وقت‌گذرانی و کم‌کاری می‌پرهیزد؛ امین است و کار را استوار و محکم ارائه می‌دهد. او در همه مراحل کار به موازین شرع مقدس پایبند است و می‌کوشد با کار درست درآمدی حلال به دست آورد.

انجام امور محوله به نحو مطلوب توسط سازمان انتظامی در جامعه، خود یکی از مهم‌ترین عوامل ارتقای سطح اخلاقی و اعتماد اجتماعی به نظام جمهوری اسلامی و در نتیجه دستیابی به تمدن نوین اسلامی خواهد بود؛ بنابراین با افزایش حمایت و پشتیبانی‌های مادی و معنوی از کارکنان پلیس می‌توان به ارتقای این امور در جامعه امیدوار بود.

۷-۴. توجه به سلامت جسمی و روانی کارکنان پلیس و حمایت و پشتیبانی حقوقی و حقیقی از آنان در انجام وظایف محوله

در هر سازمانی داشتن آمادگی حرکتی لازم و متناسب با خدمت کارکنان نقش مهمی در تضمین و کارآمدی آنان ایفا می‌کند و سپردن مسئولیت به افرادی که از این ویژگی برخوردارند، سبب کارآمدی و بهره‌وری می‌گردد. پلیس اسلامی از سستی و بی‌حالی می‌پرهیزد و در راستای آمادگی سازمانی تلاش و کوشش خویش را حفظ و تقویت می‌کند و به تربیت بدنی خود اهمیت می‌دهد. سلامت روحی و روانی کارکنان پلیس با کار آنان پیوند خورده است. تحقیقات اثبات کرده است که بازدهی کار پلیس با شاخص سلامت

روحي و رواني او ارتباط مستقيم دارد. از سوي ديگر ميزان سلامت روحي و رواني کارکنان پليس با ميزان رضايت شغلي آنان مرتبط و ميزان رضايت شغلي آنان ميان ساير عوامل، با ميزان احساس آنان از اينکه تا چه حدي مقامات عالي‌رتبه آنان را در موقعيت‌هاي گوناگون شغلي مورد حمايت قرار مي‌دهند در ارتباط است (عبدالحمدي، ۱۳۹۸: ۱۰)؛ بنا بر اين مديران يک نظام تمدني، با حمايت از سازمان انتظامي، بر رضايت شغلي و بدین‌وسيله بر کارايي و بازدهي کارکنان انتظامي تأثير مثبت مي‌گذارند و در نتيجه ميزان امنيت و نظم عمومي در ساختار آن تمدن افزايش و پايه‌هاي آن مستحکم‌تر مي‌شود.

۷-۵. اهتمام بر آموزش مستمر و توانمندسازی کارکنان پليس

آموزش امري مهم، حياتي و ضروري براي تمام سازمان است و با توجه به همه تأکيدها و سفارش‌هاي ديني مي‌توان گفت زندگي بدون آموزش و به دست آوردن علم بي‌معنا و تهی است. رهبر انقلاب در بيان ضرورت و اهميت آموزش آحاد سازمان انتظامي خطاب به فرماندهان اين نيرو فرموده‌اند: «آموزش در همه بخش‌هاي شما نقش اساسي دارد. خود اين توسعه آموزش و تعميق آموزش‌ها به توان عملياتي شما خواهد افزود؛ بنا بر اين، به آموزش خيلي اهميت بدهيد. البته، آموزش در همه بخش‌ها ... حتي آموزش عملي مثلاً در سطح به‌کارگيري سلاح، در سطح کارهاي گوناگون ويژه نيروي انتظامي، کلا نثري‌ها، پاسگاه‌هاي بين‌شهري، جاده‌اي، مرزها و ...».

قوانين و مقررات نيروهاي مسلح نيز تأکيد مي‌کند، کارکنان براي بالا بردن دانش و تخصص شغلي خود تلاش کنند و بر شناخت و فراگيري وظيفه تعيين شده و آيين‌نامه‌ها و مقررات مربوط اهتمام ورزند. امروزه در ميان انواع علوم مختلف حرفه‌اي، آموزش‌هاي پليسي و دروس مرتبط با آن جايگاه ويژه‌اي پيدا کرده است. پليس بايد براي بالا بردن مهارت‌هاي خود در ابعاد گوناگون براي گذراندن دوره‌هاي ويژه، به‌صورت تئوري و عملي اقدام کند. اين دوره‌ها شامل دروس نظامي، انتظامي، روان‌شناسي، جامعه‌شناسي و ... است. پليس اسلامي در راه انجام رسالت دفاع از انقلاب و دستاوردهاي آن به يادگيري و آموزش توجه دارد و از نشانه‌هاي آن، اين است که در فراگيري پيوسته دانش و طي دوره‌هاي آموزش مي‌کوشد و تمام سرمايه عمر و امکانات خود را در به دست آوردن دانش و پيشرفت مدارج علمي و معنوي و مهارت‌هاي لازم به کار مي‌گيرد (يوسفيان و کرد فيروزجايي، ۱۳۹۳:

۲۹۴). سازمان پلیس اسلامی می‌تواند با بهره‌گیری از ظرفیت‌های استادان خبره و با دانش در حوزه‌های مختلف اعم از علوم مهندسی، فضای سایبر و... گامی بلند در ارتقای امنیت و در نتیجه نیل به اهداف والای جمهوری اسلامی ایران بردارد.

۷-۶. ارتقای سطح علمی و به‌کارگیری فناوری‌های نوین در سازمان پلیس

گسترش چشمگیر و روزافزون فناوری‌های نوین موجب شده است که از یک‌سو نیاز به بهره‌گیری بیشتر و گسترده‌تر از این ابزار افزایش یابد و از سوی دیگر توقع شهروندان درباره افزایش خدمات مجازی افزایش یابد. امروزه تحلیلگران حوزه فناوری اطلاعات، به این نتیجه رسیده‌اند که بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و توسعه آن در جامعه، یکی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین راهکارهای دستیابی به اهداف والای هر جامعه است. به بیان دیگر استفاده نکردن از فناوری و انجام مأموریت‌های سازمان‌ها به صورت سنتی و قدیمی، موجب عقب ماندن از قافله کشورهای توسعه‌یافته و دوری از اهداف تعیین‌شده در جهت توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌شود. به همین دلیل باید فناوری را عنصری توانمند، به‌منظور افزایش کیفیت عملکرد پلیس محسوب و به‌کارگیری نمود (نجفی و دیگران، ۱۳۹۷: ۱۹۵). در این راستا اخیراً پلیس با بهره‌گیری از ابزار نوین در انجام مأموریت‌های محوله نقش بسزایی در کشف جرائم در سطح جامعه داشته است که این موضوع علاوه بر جلوگیری از اتلاف وقت، سبب افزایش امنیت در جامعه گردیده است.

نتیجه‌گیری

با توجه به تعاریف، «سازمان» سیستمی اجتماعی است که با ایجاد هماهنگی بین اجزای خود برای نیل به اهداف موردنظر، به فعالیت می‌پردازد و در عملکرد سیستم اجتماعی جامع‌تر از خود (جامعه) نیز سهمیم است. به اعتقاد پارسونز (جامعه‌شناس) مؤلفه‌های همبستگی و استمرار نظام اجتماعی، ارزش‌ها، هنجارها، نهادها و نقش‌ها هستند. فراجا (پلیس) سازمانی است مسلح در تابعیت فرماندهی کل قوا و وابسته به وزارت کشور که حافظ جان، مال و ناموس مردم و مجری برقراری امنیت در جامعه است و سازمان امنیتی گسترده‌ای با بیشترین قابلیت دسترسی برای آحاد مردم است. با گذشت زمان و پیشرفت فناوری و با توجه به گسترش دامنه فعالیت‌های انسانی و وظایف پلیس ابعاد گوناگونی به خود گرفته است.

در نقشه راه تحقق اهداف اسلامی، یکی از مقاصد مهم امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و

رهبر انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای تحقق دولتی اسلامی است که همه کارگزاران آن به اسلام ناب محمدی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) اعتقاد و التزام داشته باشند. بی‌شک یکی از دلایل ضعف تحقق دولت اسلامی در دهه‌های گذشته، رفتارهای خارج از این ویژگی کارگزاران اسلامی بوده که باید منصب حکومتی را «امانت» و «خدمت» قلمداد می‌کرده‌اند. در این راستا نقش و جایگاه پلیس اسلامی و سازمان پلیس در تراز انقلاب اسلامی، نقشی تعیین‌کننده و اساسی است. از طرفی از دیدگاه رهبر انقلاب، جایگاه سازمان فراجا در دولت اسلامی، مظهر حاکمیت جمهوری اسلامی و امنیت و عامل وسط میدان این امنیت و اقتدار انقلاب و نظام اسلامی شناخته شده و از طرف دیگر اولی‌ترین و مهم‌ترین بستر تحقق دولت اسلامی، ایجاد، استقرار و عمومیت بخشیدن به امنیت بوده است که به مأموریت پلیس (استقرار امنیت در کشور) اشاره دارد.

با توجه به ویژگی‌های سازمان فراجا، از جمله یکپارچگی، انسجام، پویایی، مظهر اقتدار، تأمین‌کننده امنیت، بهره‌مندی از فناوری به‌روز و... این سازمان بیشترین ارتباط مستقیم را با مردم دارد و به‌صورت مستمر و بدون وقفه با اقشار مختلف جامعه مواجه است. از همین رو عملکرد و نحوه رفتار فردی و سازمانی این مجموعه انتظامی از حساسیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. این سازمان نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین و برقراری امنیت و آسایش شهروندان در جامعه ایفا می‌کند؛ تا جایی که از پلیس به‌عنوان مظهر نمادین عدالت و اقتدار ملی یاد می‌شود. «امنیت» نعمتی گران‌بها و بسیار مهم در همه ابعاد فردی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... و همچنین از نیازهای اصلی فرد و جامعه تلقی می‌شود و ایجاد و گسترش آن از وظایف حکومت‌ها، دولت‌ها و احاد ملت است. هیچ مکتب یا نظام حقوقی نمی‌تواند به این مهم بی‌تفاوت باشد، زیرا امنیت عاملی ضروری برای رشد و توسعه در زمینه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، علمی و اقتصادی است.

بنابراین، می‌توان گفت که پلیس اسلامی، به‌عنوان یکی از بازوهای اجرایی نظام و حکومت، در گسترش فرهنگ قانون‌مداری و اخلاق در بین مردم نقش ویژه‌ای دارد و می‌تواند با گام برداشتن در مسیر اهداف انقلاب اسلامی تأثیر بسزایی در تحقق آرمان‌های آن داشته باشد. از طرفی پلیس می‌تواند با استفاده از نخبگان جوان و بهره‌گیری از تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی، عملکرد و کیفیت مأموریت‌های خود را بهبود دهد و با ارائه

راهکارهای علمی جهت کاهش حوادث، جرائم و آسیب‌های اجتماعی، نه تنها به امنیت و شکوفایی بیشتر جامعه کمک کند، بلکه با ساخت تجهیزات موردنیاز خود از خروج سرمایه‌های کشور به خارج جلوگیری نماید. در همین راستا، باید دوره‌های مهارت‌آموزی و توانمندسازی نیروی انسانی، آموزش‌های لازم برای کارکنان وظیفه نیز برگزار شود. همچنین استفاده از تجهیزات پلیسی به‌روز و پیشرفته، کشف جرائم با روش‌های علمی، بررسی دیدگاه‌های مردم برای تبیین نقاط قوت و ضعف پلیس با روش‌های علمی و موشکافانه، از دیگر مصادیق پیشرفت‌های علمی فرماندهی انتظامی است. به‌طورکلی پلیس از یک‌سو مسئولیت مقابله و کنترل جرائم و عامل اجرای قانون به شمار می‌رود و از سوی دیگر در تأمین بسیاری از خدمات اجتماعی نقشی مهم دارد. ضمن اینکه در مواردی نیز در جایگاه نهادهای فرهنگی (با کمک دانشگاه‌ها) در فضای حقیقی و مجازی ایفای نقش می‌کند.

بنابراین فراجا با برقراری و حفظ شرایط امنیت اجتماعی در جامعه، زمینه‌های لازم را برای عملکرد و بهره‌وری بیشتر و مطلوب‌تر نهادهای اجتماعی مهیا می‌کند تا نقش خود را در یکپارچگی جامعه به بهترین شکل ممکن ایفا نمایند. امنیت اجتماعی از نهادهای جامعه‌پذیر نشئت می‌گیرد و از ویژگی‌های آن اعتماد، تعامل و همکاری است. استفاده از جبر و قدرت در امنیت اجتماعی کارایی ندارد، بلکه ابزارهای اطلاع‌رسانی و آموزش و... در آن تأثیرگذار هستند.

فراجا بخش مهمی از دولت اسلامی است و عملکرد مثبت و منفی‌اش در تحقق یا تأخیر دولت اسلامی و در نتیجه نیل به تمدن نوین اسلامی ارتباط مستقیم دارد. درک و تشخیص درست، تولید محتوای مناسب، بررسی چالش‌ها و موانع اجرا، گفت‌وگوهای سازنده در محیط و فرهنگ سازمانی، مطالبه‌گری از مسئولان در تحقق و اجرا، ارتقای توانمندی خود و سازمان به سطح پلیس مطلوب اسلامی، ارزیابی و صیانت دائمی از پلیس اسلامی از مهم‌ترین وظایف پلیس در عرصه تحقق تمدن نوین اسلامی است. فراجا با توجه به داشتن ظرفیت‌های بالقوه (پلیس اقتصادی، پلیس آگاهی، پلیس اینترنتی و بین‌المللی و...) و همچنین به سبب ارتباط نزدیک با تمامی گروه‌های جامعه (اصناف، فرهنگیان، سیاست‌گذاران، تجار و...)، می‌تواند در تحقق جامعه اسلامی و در نتیجه شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی نقش بسزایی داشته باشد و با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و توسعه آن در جامعه و ظرفیت بین‌المللی‌اش، در اشاعه فرهنگ اسلامی در سراسر نقاط جهان گامی بلند بردارد.

کتابنامه

قرآن کریم.

قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۶۸).

آزر، ادوارد و این‌مون چونگ (۱۳۷۹). *امنیت ملی در جهان سوم*. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

اسدی، بهنام (۱۳۹۷). *نقش پلیس در حفظ امنیت و حقوق مردم*. تهران: سازمان چاپ و نشر ایران.

اکبری، مرتضی و رضائی، فریدون (۱۳۹۴). *واکاوی شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری*. فصلنامه *الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، (۵)، ۸۵-۱۰۸.

بلندیان، غلامحسین (۱۳۹۱). *جامعه‌شناسی امنیت داخلی*. تهران: انتشارات دعا.

تاج‌بخش، رؤیا و معینی، مسعود (۱۳۹۸). *جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و نقش ناجا در تحقق آن*. فصلنامه *دانش انتظامی همدان*، ۶(۴)، ۸۹-۱۱۳.

ترابی، یوسف و مؤمنی، سید علی (۱۳۹۷). *نقش‌های پیشرانی نیروی انتظامی در تحقق تمدن نوین اسلامی*. فصلنامه *پژوهش‌های دانش انتظامی*، ۲۰(۲)، ۸۵-۱۱۸.

تقی‌نیا، الهام؛ صوفی، نصیرعلی و رستمی، فرشته (۱۳۹۳). *شاخصه‌های تمدن اسلامی از منظر آیات و روایات*. فصلنامه *پژوهش‌های اجتماعی اسلامی*، (۱۰۲)، ۳-۲۲.

توسلی، غلامعباس (۱۳۸۶). *نظریه‌های جامعه‌شناسی*. تهران: سمت.

چاشیانی، سیده سمیه و بهرامی، طاهره (۱۳۹۹). *نقش و جایگاه ناجا در تحقق جامعه اسلامی مبتنی بر منظومه مقام معظم رهبری*. فصلنامه *دانش انتظامی خوزستان*، ۹(۳۱)، ۱۱۵-۱۳۲.

خامنه‌ای، سید علی، بیانات در سایت: <https://www.khameneei.ir>

دژبانی، آرزو؛ سلیمی‌نژاد، الهه و مرادی، اعظم (۱۳۸۷). *امنیت اخلاقی و شیوه‌های ارشاد*. تهران: معاونت آموزش ناجا.

رایبیز، استیفن (۱۳۷۹). *تئوری سازمان*. ترجمه مهدی الوانی و حسن دانایی‌فرد. تهران:

انتشارات صفار.

رضاییان، علی (۱۳۹۰). *مبانی سازمان و مدیریت*. تهران: انتشارات سمت.

سروری، حجت‌اله (۱۳۹۸). *اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی*. قم: مؤسسه فرهنگی نشر قلم.

شاه‌چراغ، سید محمد (۱۳۹۸). *الگوی رفتار فردی و سازمانی پلیس در جامعه اسلامی*.

فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی سمنان، (۳۴)، ۲۹-۵۳.

شعبان‌پور، موسی (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی قدرت و امنیت (درآمدی بر شناسایی تهدیدها و فرصت‌های قدرت‌های قوی و ضعیف)*. تهران: انتشارات آجا.

عبدالمحمدی، شهلا (۱۳۹۸). *بررسی رابطه متقابل نظام تمدنی و پلیس در اندیشه دانشمندان*

علوم اجتماعی. فصلنامه مرکز مطالعات راهبردی ناجا، (۶).

عشقی عراقی، مهتاب (۱۳۹۸). *شاخصه‌های پلیس در تراز انقلاب اسلامی جهت احیای تمدن*

نوین اسلامی؛ بر اساس الگوهای جدید (بر اساس آموزه‌های قرآن و منظومه فکری امام

خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)). فصلنامه دانش انتظامی

مرکزی، (۲۷)، ۷-۳۸.

فراستخواه، مقصود (۱۳۷۶). *امنیت در قرآن*. مجموعه مقالات همایش امنیت و راهکارهای

توسعه. تهران: انتشارات ساعس ناجا.

کوئن، بروس (۱۳۸۷). *مبانی جامعه‌شناسی*. ترجمه غلامعباس توسلی. تهران: سمت.

کریمائی، علی اعظم (۱۳۸۹). *نقش نیروی انتظامی در تأمین امنیت اجتماعی*. فصلنامه

دانش انتظامی، ۱۲(۲)، ۷-۵۰.

ملک محمدی، حسن و گودرزی، غلامرضا (۱۳۹۴). *بسترها و ابزارهای مقوم راهبردی در نیل*

به تمدن نوین اسلامی. فصلنامه مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، (۱۹)، ۹۵-۱۱۴.

یوسفیان، نعمت‌الله و کرد فیروزجایی، اسدالله (۱۳۹۳). *منشور پلیس مسلمان*. قم: انتشارات

زمزم هدایت.